

Projekt

U S T A W A
z dnia 1996 r.

o bibliotekach

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa ogólne zasady działania bibliotek.

Art. 2.

1. Biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe, służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.
2. Prawo korzystania z bibliotek ma charakter powszechny, na zasadach określonych w ustawie.

Art. 3.

1. Do podstawowych zadań bibliotek należy:
 - 1) gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i konserwacja materiałów bibliotecznych,
 - 2) organizowanie dostępu do materiałów bibliotecznych oraz do informacji o zbiorach własnych, innych bibliotek, muzeów i ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej, a także współdziałanie z archiwami w tym zakresie,
 - 3) prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej, popularyzatorskiej i promocyjnej.
2. Do zadań biblioteki może ponadto należeć prowadzenie działalności bibliograficznej, dokumentacyjnej, instrukcyjno-metodycznej, naukowo-badawczej i wydawniczej.

Art. 4.

Materiałami bibliotecznymi są w szczególności : wydawnictwa zwarte oraz ciągłe i inne druki, rękopisy, ryciny, nuty, mapy, filmy, mikrofilmy, płyty, kasety oraz wszelkie inne zapisy informacji, obrazu i dźwięku.

Rozdział 2
Przepisy organizacyjne

Art. 5.

1. Biblioteki są tworzone i prowadzone przez organizatorów:
 - 1) naczelne i centralne organy administracji państwowej,
 - 2) wojewodów,
 - 3) gminy lub związki komunalne.
2. Biblioteki mogą być tworzone i prowadzone także przez innych organizatorów:
 - 1) osoby fizyczne,
 - 2) osoby prawne,
 - 3) jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

3. Biblioteka może stanowić samodzielną jednostkę organizacyjną albo wchodzić w skład innej jednostki organizacyjnej.
4. Organizator może dokonać połączenia, podziału lub likwidacji biblioteki.
5. Organizator obowiązany jest na 3 miesiące przed wydaniem aktu o połączeniu lub podziale biblioteki podać do publicznej wiadomości informację o swoim zamiarze wraz z uzasadnieniem.
6. Organizator obowiązany jest na 6 miesięcy przed wydaniem aktu o likwidacji biblioteki podać do publicznej wiadomości informację o swoim zamiarze wraz z uzasadnieniem.
7. Połączenie, podział lub likwidacja biblioteki wchodzącej w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej następuje po zasięgnięciu, przez organizatora, opinii jednostki sprawującej nadzór merytoryczny nad działalnością biblioteki.
8. Przepisów ust. 5-7 nie stosuje się do bibliotek wchodzących w skład innej jednostki organizacyjnej.

Art. 6.

1. Biblioteka stanowiąca samodzielną jednostkę organizacyjną działa na podstawie aktu o utworzeniu biblioteki i statutu, które nadaje organizator.
2. Akt o utworzeniu biblioteki określa:
 - 1) nazwę, siedzibę, teren i zakres działania biblioteki,
 - 2) źródła finansowania.
3. Statut określa w szczególności:
 - 1) cele i zadania biblioteki,
 - 2) organy biblioteki i jej organizację,
 - 3) nazwę jednostki sprawującej nadzór merytoryczny nad działalnością biblioteki - w odniesieniu do biblioteki wchodzącej w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej,
 - 4) gospodarowanie środkami finansowymi biblioteki.
4. Zadania oraz szczegółowy zakres działania biblioteki wchodzącej w skład innej jednostki organizacyjnej, określa regulamin nadany przez kierownika tej jednostki.

Art. 7.

Właściwi ministrowie mogą ustalić, w drodze zarządzenia, ramowe statuty dla bibliotek, których organizatorem jest jednostka organizacyjna nadzorowana przez tych ministrów.

Art. 8.

1. Korzystanie z bibliotek, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 1-3, jest bezpłatne, z zastrzeżeniem ust. 3.
2. Zasady i warunki korzystania z biblioteki określa regulamin nadany przez jej dyrektora (kierownika).
3. Regulamin określa w szczególności:
 - 1) opłaty za usługi informacyjne i bibliograficzne oraz wypożyczenia międzybiblioteczne,
 - 2) opłaty za wypożyczenia materiałów audiowizualnych,
 - 3) obowiązek złożenia kaucji zabezpieczającej zwrot wypożyczonych materiałów bibliotecznych,

4) opłaty za niezwrócenie w terminie wypożyczonych materiałów bibliotecznych,

5) odszkodowania za uszkodzenie, zniszczenie lub niezwrócenie materiałów bibliotecznych.

4. Wysokość opłat, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 2, nie może przekraczać kosztów wykonania usługi.

Art. 9.

Przy bibliotece może działać, na zasadach określonych w statucie biblioteki:

- 1) społeczna rada biblioteczna lub inny organ o charakterze doradczym i opiniodawczym,
- 2) organizacja społeczna, wspomagająca działalność biblioteki.

Rozdział 3

Ogólnokrajowa sieć biblioteczna

Art. 10.

1. W celu prowadzenia jednolitej działalności bibliotecznej i informacyjnej umożliwiającej czytelnikowi korzystanie z materiałów bibliotecznych i innych

źródeł informacji z całego kraju, tworzy się ogólnokrajową sieć biblioteczna,

zwaną dalej "siecią biblioteczną".

2. W skład sieci bibliotecznej wchodzi biblioteki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1-3.

3. Ewidencję bibliotek wchodzących w skład sieci bibliotecznej prowadzi Biblioteka Narodowa.

4. Biblioteki nie wymienione w ust. 2, mogą być włączone do sieci bibliotecznej

za zgodą Ministra Kultury i Sztuki, który w uzgodnieniu z organizatorem wskazuje jednostkę sprawującą nadzór merytoryczny w zakresie realizacji zadań określonych w ust. 5. Zgoda może być cofnięta w razie naruszenia przez bibliotekę obowiązków wynikających z przynależności do sieci bibliotecznej.

5. Biblioteki sieci bibliotecznej obowiązane są do współdziałania w zakresie:

- 1) gromadzenia, przechowywania, opracowania i udostępniania zbiorów,
- 2) sporządzania i rozpowszechniania informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych,
- 3) działalności naukowo-badawczej oraz kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek,
- 4) wymiany oraz nieodpłatnego przekazywania materiałów bibliotecznych i informacji.

Art. 11.

Minister Kultury i Sztuki, w drodze zarządzeń, wydawanych w porozumieniu z właściwymi ministrami, ustala dla sieci bibliotecznej zasady:

1) gromadzenia, przechowywania, przesyłania, konserwacji i ochrony materiałów

bibliotecznych, w tym w formie elektronicznej,

2) specjalizacji zbiorów materiałów bibliotecznych i ustalania zadań w tym zakresie dla bibliotek naukowych gromadzących materiały biblioteczne

dotyczące określonej dziedziny wiedzy,

- 3) ewidencji materiałów bibliotecznych,
- 4) wymiany i wypożyczeń międzybibliotecznych,
- 5) prowadzenia katalogów centralnych,
- 6) koordynacji działalności bibliograficznej,

- 7) uczestnictwa w systemie informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej,
- 8) kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek,
- 9) współpracy bibliotek w zakresie wymienionym w pkt 1-8.

Rozdział 4 Krajowa Rada Biblioteczna

Art. 12.

1. Tworzy się Krajową Radę Biblioteczną, zwaną dalej "Radą", będącą organem opiniodawczym i doradczym Ministra Kultury i Sztuki.
2. Do zadań Rady należy:
 - 1) koordynowanie ogólnokrajowych przedsięwzięć bibliotecznych,
 - 2) stymulowanie rozwoju najważniejszych kierunków polskiego bibliotekarstwa,
 - 3) uczestniczenie w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych na priorytetowe zadania bibliotek oraz wnioskowanie w sprawie ich wydatkowania,
 - 4) opiniowanie działań i inicjatyw istotnych dla rozwoju bibliotek,
 - 5) okresowa ocena działalności bibliotek i skuteczności polityki bibliotecznej.
3. W skład Rady mogą być powołani przedstawiciele organizatorów bibliotek, Biblioteki Narodowej, organów samorządu terytorialnego oraz organizacji naukowych i społecznych skupiających środowiska bibliotekarskie.
4. Rada składa się z nie mniej niż 9 członków powoływanych przez Ministra Kultury i Sztuki na okres pięciu lat.
5. Minister może odwołać członka Rady przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 4, jeżeli nie uczestniczy on w pracach Rady.
6. Rada ze swojego grona wybiera przewodniczącego Rady.
7. Organizację, skład oraz tryb działania Rady określa regulamin nadawany przez Ministra Kultury i Sztuki, w drodze zarządzenia.

Rozdział 5 Biblioteka Narodowa

Art. 13.

Biblioteka Narodowa jest centralną biblioteką państwa.

Art. 14.

1. Do zadań Biblioteki Narodowej należy prowadzenie działalności bibliotecznej, bibliograficznej, naukowej, informacyjnej, normalizacyjnej, konserwatorskiej, poradniczej, wydawniczej, wystawienniczej i usługowej, a w szczególności:
 - 1) gromadzenie, udostępnianie i przechowywanie materiałów bibliotecznych powstałych w Polsce oraz za granicą i dotyczących Polski,
 - 2) opracowywanie i wydawanie bibliografii narodowej,
 - 3) prowadzenie badań z zakresu bibliotekoznawstwa, nauki o książce i pokrewnych dziedzin wiedzy,
 - 4) udział w koordynowaniu i doskonaleniu działalności bibliotek w kraju i pomoc bibliotekom polskim za granicą,
 - 5) nadawanie znormalizowanych numerów wydawnictwom zwartym i wydawnictwom ciągłym.
2. Biblioteka Narodowa prowadzi działalność metodyczną w zakresie bibliotekarstwa, bibliografii, zastosowań nowoczesnych technologii bibliotecznych oraz konserwacji materiałów bibliotecznych.

3. Przy Bibliotece Narodowej działa, na zasadach określonych w jej statucie,
Rada Naukowa powoływana i odwoływana przez Ministra Kultury i Sztuki na wniosek dyrektora Biblioteki Narodowej, jako organ opiniotwórczy i doradczy.

Rozdział 6 Narodowy zasób biblioteczny

Art. 15.

1. Minister Kultury i Sztuki, w drodze rozporządzenia, ustali wykaz bibliotek,
których zbiory, ze względu na ich wartość i znaczenie dla dziedzictwa kulturowego,
w całości lub części tworzą narodowy zasób biblioteczny.
2. Narodowy zasób biblioteczny, o którym mowa w ust. 1, podlega szczególnej
ochronie, której organizację, zakres i tryb określi Minister Kultury i Sztuki w drodze rozporządzenia.

Rozdział 7 Biblioteki publiczne

Art. 16.

1. Biblioteki publiczne służą rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych
ogółu społeczeństwa, współdziałają w upowszechnianiu wiedzy i kultury.
2. Do bibliotek publicznych należą biblioteki, których organizatorami są podmioty wymienione w art. 5 ust. 1.

Art. 17.

1. Biblioteki publiczne gromadzą, opracowują i udostępniają materiały biblioteczne
oraz zapewniają fachowe poradnictwo informacyjno-bibliograficzne.
2. Biblioteki publiczne powinny być zorganizowane w sposób zapewniający mieszkańcom dogodny dostęp do materiałów bibliotecznych i informacji.
W tym celu biblioteki publiczne prowadzą, w zależności od potrzeb lokalnych:
 - 1) filie, oddziały i punkty biblioteczne,
 - 2) oddziały i filie dla dzieci i młodzieży,
 - 3) oddziały muzyczne i audiowizualne,
 - 4) obsługę czytelników niepełnosprawnych,
 - 5) inne oddziały specjalistyczne.
3. Biblioteki publiczne mogą zawierać, za zgodą organizatora, porozumienia
z innymi bibliotekami i instytucjami w sprawie wspólnego prowadzenia obsługi
bibliotecznej określonych środowisk.

Art. 18.

1. Wojewoda jest organizatorem wojewódzkiej biblioteki publicznej, do której
zadań, na terenie jej działania, należy:
 - 1) badanie stanu i stopnia zaspokojenia potrzeb czytelniczych,
analizowanie
stanu, organizacji i rozmieszczenia bibliotek oraz formułowanie
i przedstawianie organizatorom propozycji zmian w tym zakresie,
 - 2) udzielanie bibliotekom pomocy instrukcyjno-metodycznej i
szkoleniowej
oraz nadzorowanie przestrzegania przez nie przepisów dotyczących
organizacji biblioteki,
 - 3) gromadzenie, opracowanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych

służących obsłudze potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych,
zwłaszcza dotyczących wiedzy o własnym regionie oraz dokumentujących jego dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy,
4) pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej, organizowanie obiegu wypożyczeń międzybibliotecznych oraz opracowywanie i publikowanie bibliografii regionalnych, a także innych materiałów informacyjnych o charakterze regionalnym.

2. Biblioteka publiczna, ktorej organizatorem jest gmina lub związek komunalny, działająca w mieście stanowiącym siedzibę wojewody, może wykonywać zadania, o których mowa w ust.1, na podstawie porozumienia wojewody z właściwym organem samorządu terytorialnego.

3. Porozumienie, o którym mowa w ust. 2, określa w szczególności wielkość środków wnoszonych przez wojewodę, niezbędnych do prowadzenia działalności przez bibliotekę.

Art. 19.

W zakresie realizacji zadań określonych w art. 10 ust. 5, nadzór merytoryczny nad bibliotekami publicznymi sprawuje właściwa wojewódzka biblioteka publiczna.

Rozdział 8 Biblioteki naukowe

Art. 20.

1. Biblioteki naukowe służą potrzebom nauki i kształcenia prowadząc działalność naukowo-badawczą i usługową w zakresie zadań statutowych oraz pośrednicząc w przekazywaniu informacji o wynikach badań naukowych.

2. Do bibliotek naukowych należą:

- 1) Biblioteka Narodowa,
- 2) biblioteki, których organizatorami są szkoły wyższe,
- 3) biblioteki, których organizatorem jest Polska Akademia Nauk,
- 4) biblioteki, których organizatorami są jednostki badawczo-rozwojowe,
- 5) inne biblioteki.

3. Minister Kultury i Sztuki, w drodze rozporządzenia, określi zasady i tryb zaliczania bibliotek, o których mowa w ust. 2 pkt 5, do bibliotek naukowych.

Rozdział 9 Biblioteki szkolne i pedagogiczne

Art. 21.

1. Biblioteki szkolne i biblioteki innych placówek oświatowo-wychowawczych służą realizacji programów nauczania i edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży oraz kształceniu i doskonaleniu zawodowemu nauczycieli.

2. Biblioteki pedagogiczne prowadzą działalność służącą potrzebom oświaty i wychowania oraz kształceniu i doskonaleniu kadry pedagogicznej.

3. Zasady organizowania i działalności bibliotek szkolnych i pedagogicznych określają odrębne przepisy.

Rozdział 10 Biblioteki fachowe i zakładowe

Art. 22.

1. Biblioteki fachowe służą potrzebom zainteresowanych informacjami z odpowiednich dziedzin wiedzy lub kierunków produkcji.
2. Biblioteki zakładowe zaspokajają potrzeby czytelnicze oraz rozwijają czytelnictwo wśród pracowników zakładów pracy i ich rodzin.

Rozdział 11
Inne biblioteki

Art. 23.

1. Centralna Biblioteka Niewidomych zaspokaja potrzeby czytelnicze niewidomych.
Współpracuje z pokrewnymi bibliotekami i instytucjami w kraju i za granicą.
2. Biblioteki w zakładach opieki zdrowotnej zapewniają pacjentom obsługę biblioteczną.
3. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej, w porozumieniu z Ministrem Kultury i Sztuki, określi w drodze rozporządzenia, zasady organizacji obsługi bibliotecznej, o której mowa w ust.2, oraz zasady współdziałania bibliotek publicznych w wykonywaniu tej obsługi.

Art. 24.

1. W domach pomocy społecznej mogą być organizowane biblioteki zaspokajające potrzeby czytelnicze mieszkańców.
2. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w porozumieniu z Ministrem Kultury i Sztuki, określi w drodze rozporządzenia, zasady współdziałania bibliotek w domach pomocy społecznej z bibliotekami publicznymi.

Art. 25.

Biblioteki nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej służą potrzebom działalności naukowo-badawczej wojska, zapewniają warunki do wykonywania zadań służbowych i szkoleniowych, zaspokajają potrzeby czytelnicze, a także uczestniczą w upowszechnianiu wiedzy i kultury środowiska wojskowego.

Art. 26.

Biblioteki nadzorowane przez Ministra Spraw Wewnętrznych służą potrzebom działalności naukowo-badawczej resortu spraw wewnętrznych, zapewniają warunki do wykonywania zadań służbowych i szkoleniowych, zaspokajają potrzeby czytelnicze, a także uczestniczą w upowszechnianiu wiedzy i kultury .

Art. 27.

1. Biblioteki w zakładach karnych, poprawczych i schroniskach dla nieletnich służą resocjalizacji oraz zaspokajają potrzeby edukacyjne i kulturalne osób przebywających w tych zakładach.
2. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z Ministrem Kultury i Sztuki, określi w drodze rozporządzenia, zasady współdziałania bibliotek, o których mowa w ust. 1, z bibliotekami publicznymi.

Rozdział 12
Pracownicy bibliotek

Art. 28.

1. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach bibliotekarskich tworzą zawodową grupę bibliotekarzy.
2. Do pracowników, o których mowa w ust.1, należą:
 - 1) pracownicy służby bibliotecznej: młodszy bibliotekarz, bibliotekarz, starszy bibliotekarz, kustosz i starszy kustosz,
 - 2) bibliotekarze dyplomowani: asystent, adiunkt, kustosz, starszy kustosz dyplomowany.
3. Pracownicy, o których mowa w ust.2, powinni posiadać kwalifikacje bibliotekarskie.
4. W bibliotekach mogą być zatrudnieni, w razie potrzeby, specjaliści innych zawodów związanych z działalnością bibliotekarską.
5. Minister Kultury i Sztuki określi, w drodze rozporządzenia, wymagania kwalifikacyjne oraz tryb ich stwierdzania uprawniające do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach publicznych.

Rozdział 13
Przepisy szczególne

Art. 29.

1. Wydawca jest obowiązany bezpłatnie dostarczyć Bibliotece Narodowej oraz innym bibliotekom egzemplarze wydawanych publikacji, w tym także reedycje i reprinty, zwane dalej "egzemplarzami obowiązkowymi".
2. Minister Kultury i Sztuki określi, w drodze rozporządzenia, wykaz bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych i ich liczbę oraz sposób wykonywania przez wydawcę obowiązku, o którym mowa w ust. 1.
3. Biblioteka Narodowa prowadzi ewidencję wydawców.

Art. 30.

Przez określenie "wydawca" należy rozumieć osobę prawną, osobę fizyczną oraz jednostkę organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej, której nazwisko lub nazwa (firma) umieszczona jest w tym charakterze na publikacji.

Art. 31.

1. Przez określenie "publikacja" należy rozumieć dokumenty opublikowane i zwielokrotnione dowolną techniką w celu rozpowszechniania, a w szczególności:
 - 1) graficzne piśmiennicze: książki, broszury, gazety, czasopisma i inne wydawnictwa ciągłe, druki ulotne, afisze,
 - 2) graficzne niepiśmiennicze: nuty, mapy, plakaty, plany, wykresy, tabele, rysunki, ilustracje,
 - 3) audiowizualne utrwalające dźwięk, obraz lub obraz i dźwięk: płyty, taśmy, kasety, przezroczka, mikrofilmy.
2. Nie są publikacjami w rozumieniu przepisu ust. 1:
 - 1) druki przeznaczone wyłącznie do użytku służbowego organów administracji państwowej, organów samorządu terytorialnego, wojska oraz do użytku wewnętrznego organizacji politycznych, społecznych i innych, jeżeli takie przeznaczenie zostało określone przed wykonaniem druku,
 - 2) papiery i znaki wartościowe,
 - 3) druki artystyczne o charakterze oryginału,

- 4) druki, zapisy utrwalające dźwięki, obrazy lub obrazy i dźwięki dokonywane na dowolnym nośniku lub dowolną techniką, które ze względu na treści w nich zawarte przeznaczone są do użytku osobistego,
- 5) formularze, bilety, etykiety i opakowania.

Art. 32.

Przesyłki z egzemplarzami obowiązkowymi, kierowane do bibliotek uprawnionych do ich otrzymywania, są zwolnione z opłat pocztowych.

Rozdział 14
Przepisy karne

Art. 33.

1. Kto będąc wydawcą nie wywiązuje się z obowiązku dostarczania egzemplarzy obowiązkowych, podlega karze grzywny.
2. Orzekanie w sprawach określonych w ust. 1, następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 15
Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 34.

W zakresie nie uregulowanym niniejszą ustawą stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. Nr 114, poz. 493 i z 1994 r. Nr 121, poz. 591).

Art. 35.

Materiały archiwalne, wchodzące w skład narodowego zasobu archiwalnego gromadzone i przechowywane w bibliotekach, podlegają ochronie na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 36.

1. Traci moc ustawa z dnia 9 kwietnia 1968 r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 12, poz. 63, z 1984 r. Nr 26, poz. 129, z 1989 r. Nr 29, poz. 155 i Nr 35, poz. 192 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198).
2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, pozostają w mocy przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy wymienionej w ust. 1, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 37.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.